

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ  
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

## ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— **Δύο ελληνικά ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς Βενετίας.** Τὸν Ιανουάριον τοῦ 1478 ὁ Σκιπίων Βιονο, Βενετός πλοιαρχος, εἰς προξενήσεις ζημίας εἰς πλοιάρχους ὑπὸ τουρκικὴν σημαίαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Θάσου, περὶ ὧν ἴδι *Predelli Regesti dei Commemoriali* Τόμ. Ε' σ. 229 ἀρ. 128 καὶ 129. Ἐξετασθείσης δὲ τῆς ἡμίσεως, ἰδόθη ὑπὸ τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως διαταγὴ εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς Βενετίας Νικόλαον Κόκον, καταστάσης εἰρήνης μεταξὺ Βενετῶν καὶ Τούρκων, νὰ καταβάλῃ τὸν Ίουλιον τοῦ 1480 ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τοὺς ζημιωθέντας τὴν ζημίαν, ὅτοι ἐκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε βενετικὰ φλωρία εἰς τὸν ἐκ Καλλιπόλεως Χατζῆ Ίουσούφην καὶ τετρακόσια ἑβδομήκοντα πέντε δουκάτα εἰς τὸν ζωγράφον τοῦ Μωάμεθ Β' Συνάνμπεν καὶ τὸν Πλαντολίοντα Ἀρφαρᾶν. Αἱ δὲ ὑπὸ τῶν οὐτως ἀποζημιωθέντων δοθεῖσαι εἰς τὸν Κόκον ἀποδείξεις, συνταχθεῖσαι ἐλληνιστὶ, ἀντεγράφησαν εἰς τὰ βιβλία τῶν *Commemoriali* τὰ ποκείμενα νῦν ἐν τῷ Δημοσίῳ ἀρχείῳ τῆς Βενετίας, ἐν βιβλίῳ XVI ἐν φ. 174 ὑπ' ἀρ. 158 καὶ 160, καταχωρισθείσης καὶ μεταφράσεως αὐτῶν, τοῦ μὲν πρώτου εἰς ἵταλικὴν γλώσσαν, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς ἵταλικὴν διάλεκτον. Πρβλ. *Predelli* ἐνθ' ἀν. σ. 237 ἀρ. 160, 161, 163. Ἐστωσαν δὲ καὶ τὰ ελληνικὰ ταῦτα ἔγγραφα Τούρκων ἴδιωτῶν εἰς αυμπλήρωσιν τῶν γραφέντων ἐν τῷ Νέῳ Ἐλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 40 κ. ἐ. καὶ σ. 155 κ. ἐ. περὶ τῆς ελληνικῆς ὡς ἐπισήμου γλώσσης τῶν σουλτάνων.

Ἐχουσι δὲ τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα ὡς ἔξιτος. Ἰκδιδόμεν' ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσιν ἐν τοῖς *Commemoriali*.

### A'

Καθομολογῶ ἐγώ ὁ Χατζῆ Ίουσούφης ἀπετὴν Καλίπολιν ὅτι ἐπεξ  
ρίλαβα ἀπὸ τὸν μεγαλοπρεπίστατον ἄρχοντα κύρον Νικόλαον Κόκον

τετιμημένον ἀποκρισιαρίον τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας τῶν Βενετίων διὰ πᾶσαν ζημιάν ὅπου με ἐποίειν ὁ μισέρ Σιπιόν Μπὸν ὁ κατεργούρις εἰς τὰ νερά τῆς Θιάσου την ἡμέραν ὅπου ἐγίνετον ἡ ἀγάπη φλουρία βενέτικα ροε· τὰ ὅποια εἰσὶ διὰ τὰ ἔσπρα καὶ ἄλλα βοῦχα ὅποια μου ἐπήραν καὶ διὰ τὴν ἀγοράν μου· διὰ τοῦτο λέγω καὶ ὄμολογῶ ὅτι ἥμαι ἵκανομένος καὶ πληρομένος ἀπ' αὐτοὺς ἀπὸ πάντων τῶν ζητημάτων καὶ ζημιῶν ὅποια τοὺς ἰγύρεβα· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐμπροσθεν οὐδὲνα μαι ζητεῖν ἡ γυρέβειν ἀπ' αὐτοὺς διὰ καμίαν αἰτίαν καὶ ζημιάν ὅποια νὰ εἶχα ἴως τὴν σήμερον· καὶ διὰ βεβαίωσιν

να

τοῦ πράγματος ἐπαρακλεσσα τὸν συμπέγην τὸν δραγουμάνον τοῦ μεγάλου αὐθεντὸς, δεῖτις ἑβρίθη μεσέως εἰς τὸ πράγμα<sup>1</sup> νὰ γράψῃ τὴν παρούσαν ὄμολογίαν κατὰ μηναν 'Ιουλίου φυπ'<sup>2</sup> ἐν Κωνσταντινούπολι. 'Ἐγώ Κασίμης δραγουμάνος τοῦ μεγάλου αὐθεντὸς τὰ ἀνοθεν εἰρημένα ἔγραψα διὰ παρακλήσεως τοῦ Χατζῆ 'Ιουσούφη' ἥμουν δὲ μεσέως καὶ εἰς τὸ πράγμα καὶ εἴδα καὶ τὰ φλουρία τὸ πῶς ἐδόθησαν πρὸς αὐτὸν τὸν εἰρημένον 'Ιουσούφην ἥγουν φλουρία ἐκατὸν εβδομήντα πάντες.'

## B'

φυπ'<sup>2</sup> 'Ιουλίου κε'. 'Ομολογῶ ἐγώ Συνάμπετης ζωγράφος τοῦ μεγάλου αὐθεντὸς καὶ Παντελεος 'Άρφαρας διὰ τῆς παρούσας ἀποδείξεως πῶς ἐλαβα ἀπὸ μισέρ Νικολὸν Κοχον τὸν ἀποκρισιαρίν τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας Βενετίας διὰ ζημιάν ὅποι μᾶς ἤθελεν κάμην ὁ μισέρ Σιπιόν Μπὸν εἰς δύο γριπαρίαις Φωτινοῦ καὶ Βαρσάμου τὰ ἤθελεν κουρσέφειν εἰς τὸ πόρτον τῆς Θιάσου· ἐλαβα γοῦν μετριτὰ ἀπὸ τὸν ῥηθέντα μισέρ Νικολὸν δουκάτα βενέτικα τετρακόσια ἐδομήντα πάντε καὶ ἥμαι κοντέντος καὶ ἀπεξιβαλμένος καὶ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐκλαμπροτάτην αὐθεντίαν τῆς Βενετίας καὶ διὰ τὸ βέβαιον ἰγεγόνη καὶ ἡ παρούσα μᾶς ὄμολογία ἔγγραφος.

+ 'Απογράφω ἐγώ Συνάμπετης ζωγράφος τοῦ μεγάλου αὐθεντὸς εὐχαριστημένος καὶ κοντέντος εἰς τὰ ἀνωθεν γεγραμμένα.

<sup>1</sup> 'En τῇ Ιταλικῇ μεταφράσαι mediante de questa cosa.

<sup>2</sup> "Επειτα διεγγραφμένη ἡ ἀρχὴ τῆς ὀλίγον κατόπιν λέξεως ὄμολογῶ.

Kai ó μὲν ζωγράφος Συκέμβενης, ὅστις ἐν τῇ εἰς τὴν βενετικὴν διάλεκτον μεταφράσει λέγεται Sinan-bei dependor del sultano dei turchi περιλαμβάνεται εἰς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μωάμεθ Β' ζωγράφους, περὶ ὧν διέλεθεν ὁ κ. Karabacek ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν 'Ανατολιστῶν ἐν Κοπενάγη κατὰ τὸ θέρος τοῦ λήγοντος ἔτους. 'Ο δὲ Παντολέων 'Αρφαρᾶ; (Pantaleone Arfarà) ἡτο πιθανώτατα 'Ελλην. Τὸ δὲ ὄνομ' αὐτοῦ ὑπομιμήσκει τὰ χωρία 'Αρφαρᾶ τῶν δήμων Αιγαίρας καὶ 'Αμφείας ἐν Πελοποννήσῳ. 'Αξιολογωτάτη δὲ είναι ἡ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀνωτέρω ἐκδεδομένων Ἕγγράφων μνεία τοῦ Τούρκου διερμηνείας; Κασίμη τοῦ παραστάντος μὲν ὡς μετίτου καὶ μάρτυρος κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ Χατζῆ 'Ιουσούφη, συντάξαντος δὲ καὶ τὴν σίκείαν ὁμολογίαν ἐλληνιστί.

— **Ἐλληνικὸν πωλητήριον Ἕγγραφον ἐν Βενετίᾳ.**

'Ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν φακέλων τοῦ Archivio di Stato τῆς Βενετίας τῶν περιεχόντων ἐλληνικὰ Ἕγγραφα, περὶ ὧν ἐποιησάμην λόγον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς 'Ιστορικῆς καὶ ιθνολογικῆς ἐταιρείας Τόμ. Δ' σ. 634 κ. ἑ. (Πρβλ. P. Marc Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit. 'Ἐν Μονάχῳ. 1903 σ. 119, σ. 76 *Mylopotamou*) τῷ φέροντι τὴν ἐπιγραφὴν *Documenti greci varii καὶ ἀριθμὸν XIII*, σώζεται καὶ πωλητήριον ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ ἔτους 1520, οὐ ἀνεκοίνωσ' αὐτόθι μόνον τὰς πρώτας λίξεις τῆς ἀρχῆς. Τοῦ Ἕγγράφου τούτου παραθέτω ἵνταῦθα πλεῖόν τι μέρος χάριν τῶν ἴνδιαφερομένων περὶ τῆς Κρήτης, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ Ἕγγραφον:

'Ἐν δνόματι τοῦ αἰώνιου θεοῦ ἀμήν. 'Ἐτι απὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως εἰς αἴκινον ἡμέρα τοῦ 'Ιανουαρίου μεινδες καθίνδικτιῶνος θ' ἐν τη τούμα τοῦ Μιλοποτάμου ἐν τη μονὴ της Αγίας Μαρίνας ἐμπροστὰς τὸν κατω γεγραμένων μαρτήρων καθομολογο ἐγὼ Μιχελέτο Κιριακόπουλος υἱὸς ποτὲ κῦρο Αντονίου κατικοῦμενος ἐν το χωριο ναΐμονα μετὰ γητρός μου δτι δῆδω καὶ πουλὸ σὺ τοῦ παλὰ κῦρο Κονσταντίνου τοῦ Καφάτοῦ....

— **Ζητούντος ἀγύπτικον δνομα.** 'Ἐν τῷ Πίνακι τοῦ καταλόγου τῶν καδίκων τῆς ἐν 'Οξωνίῳ Βοδληιανῆς βιβλιοθήκης τῷ ὥπλῳ τοῦ *Coxe* συντεταγμένῳ (Catalogi codicium manuscriptorum

bibliothecae Bodleianae pars prima recensionem codicum graecorum continens. 'Ἐν Ὀξωνίῳ. 1853 σ. 961) φέρονται τάδε· ZETUNI filius. Epistola ad eum. Παραπέμπεται δ' ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ φ. 3236 τοῦ Βαροκκικοῦ κώδικος CXXXI. 'Αλλ' ἐν τῷ οίκειῷ μέρει τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος τούτου ἐν σ. 224 εὑρίσκεται ἀναγγεγραμμένη ἡ ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς τινος τοῦ Ἰωάννου Μητροπόλιτου Ναυπάκτου Πρὸς τὸν Ζητουνίου· ὁ δὲ συντάξας τὸν κώδικα θέλλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς Ζητουνίου ὡς ὄνομ' ἀνδρὸς οὗτῳ καλουμένου, πρὸς οὐ τὸν υἱὸν (τὸν μετὰ γενικῆς) ἐπέστελλε δηθενὸς μητροπολίτης Ναυπάκτου.

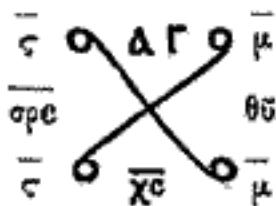
— Νομοκάνων τοῦ Ματθαίου Εὐλαστάρεως ἐν Νεαπόλεις. 'Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Brancacciana τῆς Νιαπόλεως, ἡς δὲν εξεδόθη ὁ κατάλογος τῶν κωδικῶν, δοντων σχεδὸν ἀπάντων ἰταλικῶν καὶ λατινικῶν, ἀπόκειται ὑπ' ἀρ. IV-A-13 καὶ ἐλληνικὸς Νομοκάνων τοῦ Ματθαίου Βλαστάρεως. Σύγκειται δ' ἐκ φύλλων 308, ὅν τὰ μὲν φ. 25-303 εἴνε γεγραμμένα ὑπὸ Ἐλληνος τὸν δεκάτον ἔκτον αἰῶνα, τὰ δὲ φ. 304-308 δι' Ἑλληνος χειρὸς, δομοίως ἐλληνικῆς. Τὰ δὲ φ. 1-24 ἐγράφησαν ἐλληνιστὶ διὰ χειρὸς Ἰταλοῦ, δοτις εἴνε πιθανώτατα ὁ ἐν φ. 1<sup>ο</sup> σημειώσας τάδε· Εγω Ιωαννις Βαπτίστα Δι Δαλίβο μάνω Ἄρωλία.

— 'Ο ἐν Λούκκᾳ κώδικι 2502 καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἀγγλικαὶ λέξεις καὶ φράσεις. 'Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 5 ἐλληνικῷ κώδικι τῆς ἐν Λούκκᾳ τῆς Ἰταλίας Δημοσίας βιβλιοθήκης (Biblioteca pubblica), φέροντι ἀρχαῖον ἀριθμὸν 2502 καὶ προερχόμενον ἐκ τοῦ Ἀγίου Ρωμανοῦ (S. Romano) κατὰ τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ περιγράψαντος τὸν κώδικα κ. Festa (Studi Italiani di filologia classica Tόμ. Ε', 1897, σ. 221) φέρονται καὶ αἱ ἑξῆς ὑπ' αὐτοῦ μὴ σημειωθεῖσαι ἀγγλικαὶ λέξεις καὶ φράσεις, γεγραμμέναι διὰ χαρακτήρων ἐλληνικῶν τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος τελευτῶντος ἡ τοῦ δεκάτου ἔκτου ἀρχομένου. 'Ἐν μὲν φ. 3<sup>ο</sup> · δίκινετ σπέκοινο ἴνγλοισ δι' ὃν προφανῶς ἀποδίδονται τάγγλικά I can't speek english. 'Ἐν δὲ φ. 1036· οὗνο· τοῦ· τρί· φόρ· φεν· σὲξ· σέδν· [έ]χτε· νέλε· τέν· ἀλέδεν τουέλφου· θέρτι· φόρτι· φίφτι· σίξτι· σεύτι· ἔχτι· νίντι· τὸντι ἀνταποχρινόμενα πρὸς τάγγλικά one, two, three, four, five, six, seven, eight, nine, ten, eleven, twelve,

thirty, forty, fifty, sixty, seventy, eighty, ninety, twenty. Τίλος δ' ίν φ. 104<sup>α</sup> δή κάνεται σπέκ οιοῦ μηνγάλοισ χῶου ντούγιον-ουηλ-γωντίλγγια (=I can't speek english; how do you will. want?...), έπομένων ἀγγλιστὶ τῶν λέξιων how doo (sic) you father καὶ τῶν λατινικῶν Quomodo valetis pater. 'Αξία δὲ προσοχῆς είναι ἡ ίν τῇ περιέργῳ ταύτῃ ἀναγράφῃ τῶν ἀγγλικῶν λέξιων καὶ φράσεων δι' Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐνδεικνυομένη περὶ τινα διαφορὰ περὶ τὴν προφορὰν ἢ τὴν ἀντίκηψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἀναγράψαντος τάνωτέρω.

'Επ'Ιστος δὲ παρέλειψεν ὁ κ. *Festa* νάναγράψῃ τὰ ιξῆς ίν τῷ κώδικι σημειώματα. 'Εν φ. 100<sup>β</sup> χειρὶ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰώνος: + καθομολόγω εγῶ πατᾶ ιωαννης (βραχυγραφικῶς) ο θεοδοριτζισ το πᾶς εχο παραλαπαισμεν υπέρπυρα (βραχυγραφικῶς) ιθ'. Μάρτιρας ιωάννης (βραχυγραφικῶς) ο σαλβαρας. 'Εν δὲ φ. 101<sup>α</sup> φέρονται τάδε:

+ φέραοῦνα + βεχευμοῦ +  
βέχευμοῦ + βαὶ καροφην +  
<sup>αὶ</sup>



Τούτων κατανοοῦνται μόνα τὰ  $\bar{\sigma}$   $\bar{\mu}$  (=σταυρέ μου),  $\bar{\sigma}\bar{\rho}\bar{\sigma}$  (=σωτῆρος), θū (=θεοῦ),  $\bar{\chi}\bar{\sigma}$  (=Χριστός), Ισως δὲ καὶ τὸ αγ = ἄγιος; τὰ δὲ λοιπὰ οὐδεμίαν παρέχουσιν ἔννοιαν, ἀλλ' εἴναι πιθανώτατα μαγικὰ λόγια.

Τέλος ἀνατυπόνω ἐνταῦθα τὸ ίν φ. 104<sup>α</sup> σημείωμα, Ικδοθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ *Festa* μετά τινων παραναγγώσεων το μοναστήριων ἐνε τὶ Γασήντζα σο Χελμῶν (=Χελμόν) δόπον τονε δ κῦρ ποδσαφος (=Ιωάνσαφος) δ γερωντάς μου καὶ γῶ ήμου πλοτακτικός σοῦ μαλαχίας δ μδ (ἔπειται μικρὰ ὅπη ίν ἢ τὸ τέλος τῆς

νῦν ἀδιαγνώστου λέξεως) ἀπό τοὺς Κορφοῖς' καὶ βρίσκομεν τόρα ης τινα κρίτι (= τὴν Κρήτην). ης μοναςίριων:· 'Ορθῶς δ' ἔχει ἐκδοθῆ παρὰ τῷ κ. *Festa* τὸ ἐν φ. 36 σημείωμα τόδε· θύτιδος δῶρον· νέοφιτου δὲ πόνος.

— **Χειρογράφος ἐφημερίδες τοῦ ἀγῶνος.** Παρὰ τῇ ἐν 'Αθηναῖς δισποινίδι Μαρίκ Χαλκιοπούλου εὑρηνται δύο φύλλα τῆς χειρογράφου ἐφημερίδος τοῦ ἀγῶνος Ἀχελώος τῆς ἐκδιδομένης ἐν Βραχωρίῳ (Αγρινίῳ), περὶ οἵς ίδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Α' σ. 451 κ. ἡ. Είναι δὲ τὰ φύλλα ταῦτ' ἀμφότερ' ἀνευ ἀριθμοῦ καὶ φέρουσιν ἡμερομηνίαν 24 Φεβρουαρίου καὶ 25 Φεβρουαρίου. Κατὰ ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον είναι ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς χειρογράφου ἐφημερίδος τοῦ Ν. Λουριώτη, ὃν ἀνετύπωσα ἐνθ' ἀν. σ. 474 κ. ἡ. Τούτους ἀντιγράφου ἀποχειμένου παρὰ τῷ νομάρχῃ Κυκλαδῶν κ. Νικολάῳ Λουριώτῃ, ἐγγόνῳ τοῦ ἐκδότου τοῦ Ἀχελώου, τὸ δ' ἔτερον φύλλον, τὸ τῆς 25 Φεβρουαρίου, είναι μέχρι τοῦδε ἄγνωστον.

— **Ἀνέκδοτος ἐπιγραφὴ 'Ἐρμιόνης.** 'Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. Suppl. 77 Ἑλληνικῷ κώδικι τῆς ἐν Βιέννη Ἀύτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντι Χρονικὸν κατὰ Γεώργιον Μοναχὸν ἐν τῇ καθωμιλημένῃ καὶ ἄλλα τινὰ, εύρον ἐν φ. 257<sup>6</sup> ἀντιγεγραμμένην κεφαλαίοις γράμμασι τὴν ἔξιτης ἐπιγραφὴν ίξ 'Ἐρμιόνης, μὴ εὑρισκομένην μεταξὺ τῶν ἐκδιδομένων ἐν ταῖς τοῦ Μαξιμιλιανοῦ *Frankel Inscriptions Aeginae, Pityonesi, Cecryphaliae, Argolidis, &c; ac etiam aliis insulis* Ἐρμιονικαῖς·

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙ ΚΑΡΑ: Ἄ:  
ΣΕΠΤΙΗΝΙΟΝ ΣΕΩΥΗΡΟΝ  
ΠΕΡΤΙΝΑΚΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ  
Η ΠΟΛΙΣ Η ΕΡΗΜΙΟΝΕΩΝ ΤΟΝ  
ΑΝΕΙΚΗΤΟΝ

— **Οἱ ὄμνοις τῶν διήμερων εἰς τὸν αὐτοκράτορα 'Ἴων-**  
**άννην Κορμηγὸν,** οὓς ἔξεδωκα ἐν τῷ Νίφ 'Ἑλληνομνήμονι Τόμ.

B' σ. 385 κ. ἡ. ἐκ τοῦ Λαυρεντιακοῦ κώδικος Plut. 31 Cod. 2 διέλαθε με, ὅτι ἡσάν ἡδη πρότερον ἐκδιδομένοι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ τοῦ Migne, Τόμῳ ΡΑΓ' σ. 1387 κ. ἡ. μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου. 'Αλλ' οὐχ ἡττον χρησιμεύει ἡ ἐμὴ ἐκδο-

σις ἔνεκα τῆς ἀπὸ ἄλλου κώδικος ἐκδόσεως χάριν ἀντιβολῆς πρὸς τὸ παρὰ τῷ Migne καίμανον καὶ ἔνεκκ τοῦ ἴπισυνχθέντος ὑπομνήματος.

— Η Ἀννης Νοταρᾶς ὡς κυρέα κώδικος. Τὸ ἐν τῷ κώδικι *Vaticanus graecus* f 231 σημείωμα περὶ τῆς Ἀννης Νοταρᾶς, θυγατρὸς τοῦ Λουκᾶ, ὅπερ ἐξίδωκα ἐν τῷ Νίφῳ Ἐλληνομνήμονι Τῷ. Δ' α. 460 μετ' ἀντιβολὴν ἵκε φωτογραφίας, ἐν μέρει ἀμυδρᾶς, ἀτε γεγραμμένον ἐπὶ ἄλλων γραμμάτων διεξισμένων, ἀντέβαλον τὸν Ἰουνίον τοῦ λήγοντος ἔτους ἐξ αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου, εῦρον δέ τινας διαφορὰς ἀπὸ τῆς προτέρας ἐκδόσεως. Διὸ ἐκδίδω αὐτὸ καὶ πάλιν ἔνταῦθα, ἔχον ἀκριβέστερον ὅδιον Ἐνέ<sup>τ</sup> (=Ἐν ἔτει) τῆς ἐνσάρ-  
κους οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αὐτο-  
μνὶ Μαρτίῳ ἡμέραν αὐτοῦ. ἢ ὑπερηφανεστατῇ καὶ ἐκλαμ-  
προτάτι κυρίᾳ Ἀνα θύγατρῷ ποτὲ τοῦ ὑπερηφανεστάτου,  
ἐκλαμπρωτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κύ<sup>ρ</sup> κύ<sup>ρ</sup> Λουκᾶ Νοταρᾶ  
ποτὲ μεγάλου δουκὸς τῆς Κωνσταντίνου πόλεως ἐγώ-  
ρασεν τὸν παρόντα βίβλον:— Προηγοῦνται δὲ τοῦ σημειώματος  
τούτου δι'<sup>ῶνων</sup> ἄλλης χειρὸς ἀρχαιοτέρας τὰ ἐξῆς:

Δόξα σοι δ θεός ἡμῶν δόξα σοι :

Τὸν ἐκ πόθου κτήσαντα τὴν βίβλον ταύτην·

τοῖς ἀναγινόσκουσι συμ προθυμίᾳ :

Φύλαττε Τριάς ἀβλαβῆς εἰς αἰῶνας :—

Διὰ τῆς αὐτῆς δὲ ταύτης χειρὸς μετὰ τὰ διαξέσματα, ἵφ' ὃν ἐγράψη τὸ σημείωμα περὶ τῆς ἐξαγοράσσεως τοῦ κώδικος ὑπὸ τῆς Ἀν-  
νης Νοταρᾶς, ἐγράψησαν τὰ ἐξῆς: Ἐγράφη ἡ ιερὰ βίβλος ταύτη  
δια χειρὸς Ἰωάννου τοῦ εὐτ<sup>όν</sup> (=εὐτελοῦς) ιερέως καὶ Ταρ-  
σοῦ (=Ταρσίτου) τῇ προστάξει τοῦ μεγάληπιφανεστάτου  
ἀνοβελισίμου (=πρωτοναβελισσίμου) καὶ μεγάλου δουκὸς καὶ  
ἀναγραφέως Κύπρου κυροῦ Λέοντος τοῦ Νικερίτου καὶ  
ἔμοῦ αὐθεν<sup>τόν</sup> (=αὐθέντου) καὶ οἱ ἔνταῦθα ἀναγινώσκοντες,  
παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τὸν Κύριον εὔχεσθε αὐτόν· δ θεός  
σώσει πάντας:— Καὶ δὲν μνημονεύεται μὲν ἐν τῷ σημειώματι  
τούτῳ τὸ ἔτος καθ' ὃ ὁ Ταρσίτης ἐγράψε τὸν κώδικα, ἀλλ' ὡς ἐξεστιν  
ἰδεῖν ἵκε τῆς γραφῆς, αὐτος, ἐγράψη τὸν δωδέκατον πιθανῶς αἰώνα.  
Ὑπομνήσκω δ' ἔνταῦθα, ὅτι ἔχομεν καὶ Κωνσταντίνου Ταρσίτην,

βιβλιογράφον Ἀθηναϊὸν τοῦ 1129 (Σπυρ. ΙΙ. Λάζαρου Ἀθηναϊὸς βιβλιογράφοι καὶ κτήτορες κωδίκων ἐν τῇ Ἐπιτηρίδι τοῦ Παρνασσοῦ, Ἔτ. Σ', 1902, σ. 169 καὶ σ. 13 χωριστοῦ τεύχους).

— Δέος ἔμμετρος Θρῆνος ἐπὶ τῇ ἀλώσει. Εἰς τοὺς ἐν σ. 193 κ. ἑ. τοῦ Ε' Τόμου τοῦ Νίου Ἐλληνομνήμονος ἀπαριθμουμένους ἔμμετρους Θρῆνος ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως προειδεῖσσις καὶ ὁ ἐν τῷ ὑπ' ἄρ. (ΛΘ' 229) κώδικι τῆς ἐν Καΐρῳ Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης ἀνέκδοτος, περὶ οὐδὲ ίδε Ἀθανάσιον Παπαζόπουλον Κεραμέων (Θρῆνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. ΙΒ', 1903, σ. 268). 'Ο αὐτὸς δὲ κ. Κεραμεὺς ἔξεδωκεν αὐτῷ (σ. 269 κ. ἰ.) ὅλοκληρον τὸν ἐν τῷ ὑπ' ἄρ. 160 κώδικι τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκης Θρῆνον, περὶ οὐδὲ ίδε Νίου Ἐλληνομνήμονα Τόμ. Ε' σ. 267 κ. ἰ. Καθ' ἀδέμαις ἔγραψεν ὁ κ. Σ. Πετρίδης, ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αύγουστίνων πατέρων τῆς Ἀναλήψεως, εἰς τὸν Θρῆνον τοῦτον ἐπήνεγκε μίαν διόρθωσιν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ περιοδικῷ *Echos d'Orient* Τόμ. Σ' (1903). 'Αλλὰ καὶ ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Δ. 'Ροΐσος ἔξεδωκεν ἐν τῇ Πατρίδι τοῦ Βουκουρεστίου τῆς 29 Μαΐου τὸν αὐτὸν Θρῆνον κατὰ τὸν ὑπ' ἄρ. 279 κώδικα τοῦ μουσείου τοῦ Βουκουρεστίου. 'Ο δὲ κ. Πετρίδης παρέσχειν ἐν ταῖς *Echos d'Orient* Τόμ. Ζ' (1904) σ. 149 δύο διορθώσεις τῆς ἑκδόσεως ταύτης.

— Οἱ μεταξέωτοὶ ἄρτοι. 'Ο ἐν Σωζοπόλει ἡμέτερος συδρομητὴς κ. Κωνστ. Δ. Παπαλωαννίδης ἔγραψεν ἡμῖν τάδε· «Ἐκ τῆς δηλώσεως τῆς ἐν σ. 337 κ. ἰ. τοῦ τελευταίου τεύχους τοῦ Νίου Ἐλληνομνήμονος, ὁρμάμενος, ὑποβάλλω τὴν ταπεινήν μου γνώμην περὶ τῶν μεταξέωτῶν ἄρτων, Ἰλπίζων, διτι τοῦ θέλω συμβέλει πρὸς λύσιν τῆς ὑμετέρας ἀπορίας.

«Πρὸ τοῦ ζυμώματος γνωστὸν διτι καὶ νῦν ἔτι, μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμομύλων καὶ τῶν ἄλλων μηχανημάτων πρὸς καθαρισμὸν καὶ ἀλεσμα τοῦ σίτου, τὸ ἄλευρον κοσκινίζεται διὰ τῆς σήττας, ήτοι τοῦ κοσκίνου (ποῦ δὲ θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε μέρες κοσκινίζει), διπερ ἀναλόγως τῆς πυκνότητος αὐτοῦ ἀποδίδει ἄλευρον λεπτότερον ἢ μή· ἐπομένως πυκνοτέρα εἶνε ἔκεινη ἢ σήττα δι' ἣς διέρχεται τὸ λεπτότερον ἄλευρον, ἀπηλλαγμένον καὶ τοῦ Ἰλαχίστου ἔχοντος πιτύρων. Ἡ πυκνὴ δὲ αὕτη σήττα (διὰ τί ὅχι σίτα;) ἀτε κατεσκευ-

ασμένη ἐκ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, λέγεται παρ' ἡμῖν μεταξωτὸ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀραιοτέραν, ἐκ τριχῶν (ἀλογοσυρᾶς) κατεσκευασμένην, ητὶς λέγεται ἀπλῶς τοίχινο. Ἐκ τούτου αἱ λεῖκαι φράσεις τρώγει ψωμῖ πὲ τὸ μεταξωτό — τρώγει 'πὲ τὸ μεταξωτό — τρώγει μεταξωτό, δῆλοῦσαι εὐμάρειαν βίου.

«Οὐδείως δὲ καὶ ἐν τῷ δημάδῃ ἔσματι· Η βασιλοπούλα καὶ τὸ πουλάκι, καθ' ὃ ἡ βασιλοπούλα ποθεῖ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πτεροῦ τοῦ πτηνοῦ ἵππο τῷ σκωπῷ σουργοῦται νά το κάνῃ εἰς αὐτὴν, δ' ἀπαντᾷ τὸ πουλάκι·

'Ακούεις τί μ' ἔζουλεψεν αὐτὸν ἡ βασιλοπούλα·  
νὰ εἶχε δὴ φωνίτσα μου καὶ δὸ γκελαγδισμό μου  
καὶ τὸ χρυσό μου τὸ φτερὸ σουργοῦται νά το κάνη.  
Κείνη τρώγει μεταξωτό κ' ἕγω τρώγω σκουλήκια,  
κείνη πίνει Μονοβούσια κ' ἕγω πίνω δὸ βοῦρκο,  
κείνη κοιμάται πέπλωσι καὶ σανταλένια στρῶσι,  
κ' ἕγω κοιμοῦμαι 'έτο κλαδὶ δσφ νὰ ἔζημερώσῃ.  
κείνη φυλάγει ἄγουρο γάρτη νά την φιλήσῃ,  
κ' ἕγω φυλάγω σταυραχτὸ νὰ ἔρτη νά με φάγη.

Ταῦτα δὲ συμπίπτουσιν δσα περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀπέστειλεν ἡμῖν κατόπιν ἐκ Ταργέστης ὁ κ. Μαργαρίτης Κωνσταντίνης, γράψας τάδε· «Ἐν τῇ γενετείρᾳ μου πόλει Μισημβρίᾳ τῆς Θράκης καὶ ἐν τοῖς πέριξ χωρίοις ὁ λαός καλεῖ τὸ λίαν πυκνὸν κόσκινον, οὐ τὸ πλέγμα εἰνε κατεσκευασμένον ἐκ λεπτοτάτων ἴνῶν μετάξης ἀκατεργάστου, μεταξιτὸν ἡ μεταξωτὸν, ἀνευ τοῦ ὄνδρατος, ὑπονοούμενον. Ἐκ τοῦ καθαίρομένου ἀχνοειδοῦς ἀλεύρου διὰ τοῦ κόσκινου τούτου ὁ ἄρτος γίνεται φυσικῷ τῷ λόγῳ λευκός, σποργγοειδῆς καὶ λίαν εὐγεστός καὶ εὔπεπτος, πάντως δὲ ἀλέγετο μεταξωτὸς καθὸ κατεσκευασμένος ἐξ ἀλεύρου κόσκινοισθέντος διὰ μεταξιτοῦ-κόσκινου».

Τέλος δὲ καὶ ὁ ἐν Βουκουριστίῳ διδάκτωρ κ. Δ. Ροΐσσος, παλαιὸς ἡμῶν μαθητὴς, ἔγραψε τάδε· «Τὸ ἀπὸ μεταξωτὸν ὑφασμα κατεσκευασμένον κόσκινον λέγεται μεταξωτὸ (οὗτως ἐν Γανογχώροις τῆς Θράκης καὶ ἀλλαχοῦ), ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ τοιοῦτον κόσκινον περασμά-

νον ἄλευρον λέγεται, ίπσισης μεταξωτό. Μεταξωτὸς λοιπὸν ἄρτος θὰ είναι ὁ κατασκευασμένος μὲν μεταξωτὸν ἄλευρον». Τοιούχη δὲ ὁ κ. Ροΐσσος νὰ στείλῃ ἡμῖν καὶ πλείονά τινα πρὸς διευκρίνησιν τοῦ ζητήματος μὲν χωρίς εἰς τὴν βυζαντινῆς γραμματείας καὶ τῆς δημώδους γλώσσης ὑποστηρίζοντα τὴν ἐρμηνείαν ταύτην.

Ἄξια δὲ προσοχῆς είναι καὶ ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ἀνακοινώσεσιν ἡ εἰς θρησκίας προελεύσεις ἀναφερομένη ἐρμηνεία.

Άλλα καὶ ὅ γυμνασιάρχης Κυπαρισσίας κ. Κωνστ. Λάσκαρης ὑποσχίθη νάποστείλῃ εἰς τὸν Νέον Ἑλληνομυθόνα σημείωμα πρὸς ἐρμηνείαν τῶν μεταξωτῶν ἄρτων τοῦ Νικήτα Χωνιάτου.

— Τὰ "Ἀρμενικὰ τῆς Εύβοιας". Ο Βενετὸς χρονογράφος Μαρίνος Σχνοῦδος ἐν τῇ *Istoria del Regno di Romania* ἐν ταῖς τοῦ *Hors Chroniques Gréco-Romanes* σ. 126, ποιούμενος λόγον περὶ τῆς μεσαιωνικῆς Εύβοιας, μεταξὺ ἄλλων χωρίων ἀτίνα ἐταύτισα πρὸς σημερινὰ χωρία τῆς νήσου ἐν τῇ ἐμῇ μεταφράσει τῆς τοῦ Πρηγγοροθέου 'Ιστορίας τῆς πόλεως 'Αθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰώνας Τόμ. B' σ. 514 ἐν τῇ σημειώσει, ἀναγράφει καὶ τὸ Armena, διπερ ἄλλως Larmena γράφουσιν αἱ φραγκικαὶ μεσαιωνικαὶ πηγαὶ. Περὶ τοῦ χωρίου δὲ τούτου ἔγραψε καὶ ὁ Mas-Latrie τὰ ξῆνα ἐν τῷ μελέτῃ περὶ τῶν τριάρχων τῆς Εύβοιας (*Les seigneurs terciers de Négrepon*) τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ *Revue de l'Orient Latin* Τόμ. A' σ. 413· «Εἰς τὴν αὐθεντείαν τῆς Καρύστου πολλάκις προσηρτήθησαν τὰ Larmena ή L'Armeni, ὡν ἡ ἀκριβής θέσις δὲν εἴναι γνωστή. Ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω τὸ χωρίον τοῦτο τοποθετητέον ἐν τῇ θέσει τῆς σημειουμένη ὑπὸ τὸ δόνομα "Ἀρμενα" ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ συνταγματάρχου Larie κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Καρύστου, σχεδὸν ἀπέναντι τῆς πεδιάδος τοῦ Μαραθώνος, καίτοι ὁ χάρτης τοῦ Dapper σημειεῖσι θέσιν Armonia ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τῆς νήσου κατὰ τάνατολικὰ τῆς Καρυστίας. Ή δ' Ἑλλαιψις οἰουδήποτε ὄνόματος ἀνταποκρινομένου πρὸς τὸ Larmena ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου φαίνεται ἐνδεικνύουσα, ὅτι οὐδὲν πλέον λείφανον ὑπάρχει τοῦ ὁμωνύμου χωρίου καὶ κάστρου». Άλλα ταῦτα δὲν εἴναι ὄρθια. 'Ως δ' ἀνέγραψα ἐνθ' ἀν., ἥδη ὁ Τάσσος Νερούτσος (Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι ἐν τῷ Δελτίῳ Ἰστορικῆς καὶ θνολογικῆς ἐταιρείας Τόμ. Δ' σ. 143) ἐταύτισε τὰ Larmena πρὸς τὴν μεταξὺ Στύρων καὶ Κα-

ρύστου θέσιν "Αρμενα. Τὸν ταῦτισμὸν δὲ τοῦτον εύρον κάγῳ ὄρθὸν, ἵξακριβώσας δὶ' ἴξετάσσως ἐπιχωρίῳ ἀνδρῶν, ὅτι "Αρμενα καλεῖται κορυφὴ κρητινώδους βουνοῦ, ὑπερκειμένου ΒΑ τῶν Στύρων.

— Τό τέλεσμα τοῦ νερχοντζέου. 'Ἐν τῷ ἑγγράφῳ τοῦ δουκὸς Νάξου Ἰακώβου Κρίσπου τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ ἡμοῦ ἐν τῷ Νέῳ Ἐλληνομυχήμονι Τόμ. Δ' σ. 467 κ.τ. ἀναγράφεται σὺν τοῖς ἄλλοις ἢ ὑποχρέωσις τοῦ εἰς ὃν πάρεχει κτήματα Μαρῆ Ἀργίτην καὶ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ νὰ διδωσι καθ' ἕκαστον ἔτος τὰ Χριστούγεννα ἓνα νεράντζι ἐμᾶς καὶ τῶν διαδόχω μας εἰς πᾶσά μας γύρεψιν χάριν βεβαιώσεως; τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς δουκικῆς κυριαρχίας. Τὸ αὐτὸ δὲ τέλεσμα ἀναφέρεται καὶ ἐν τισι τῶν ἄλλων δουκικῶν ἑγγράφων τῆς Νάξου τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Πέρ. Ζερλέντη ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. ΙΓ' (1904) σ. 145, 150 ἀρ. 5, σ. 153 ἀρ. 6, σ. 156 ἀρ. 9. 'Αλλὰ τὸ ἔθος; τοῦτο ὑπῆρχε κατὰ τοὺς μέσους αἰώνας καὶ ἀλλαχοῦ τῶν Κυκλαδῶν, ὡς διδασκόμεθα ἐκ δωρητηρίου ἑγγράφου τοῦ δουκὸς τῆς "Ανδρου" Ιωάννου Φραγκίσκου Σουμαρίπα καὶ τῆς συζύγου αὐτῆς Θαδδαίας πρὸς τὸν Λατίνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Μήλου Στέφανον Γατελούζον, λείποντα παρὰ τῷ *Lequien le Oriens christianus* Τόμ. Γ' σ. 1058. Καὶ δὴ ὁ δουξ δωρεῖται εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον οἰκίας τινὰς κειμένας ἐν τῇ πόλει Νάξῳ καὶ καλουμένας *Le Case Brusate* ἵπι τῇ ὑποχρεώσει νὰ διδῃ καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἐν νεράντζιον. Τὸ λατινικὸν τοῦτο ἑγγραφον τῆς 1 Ἀπριλίου 1563 ἴξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Omont* ἐκ τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Παρισίων, ὃπου ἀπόκειται ἐν τῷ Ms. Latin Nouvelles Acquisitions 2363 φ. 9 ἐν τῇ *Revue de l'Orient Latin*. Τόμ. Α' σ. 537 κ.τ. "Ἄγνωστον δὲ εἶνα κατὰ πόσον δύναται νὰ ταῦτισθῇ ἡ τοποθεσία Case Brusate πρὸς τινὰ τῶν σημεριγῶν τῆς Νάξου συνοικιῶν ἢ τοποθεσιῶν. Ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου ὑπὸ ἡμοῦ ὁ ἡμὸς ἐκ Νάξου μαθητὴς, ἐλληνοδιδάσκαλος δ' ἐν Ἀθήναις κ. Ἰω. Κατσουρός, δέτις ἀσχολεῖται ἀφ' Ἰχανοῦ χρόνου περὶ τὰς ἐν Νάξῳ τοπωνυμίας, ἔγραψέ μοι τῇ 24 Δεκεμβρίου τὰ ἑξῆς: "Δὲν ἔχω σημειώσει ὄνομα Καζμένα σπίτια ἢ τι ὅμοιον οὔτε ὡς τοις πωνυμίαιν οὔτε ὡς συνοικίαν. Αἱ συνοικίαι τῆς πόλεως Νάξου κυρίως εἶναι αἱ ἑξῆς: Κάστρο, Μπούργος, Νιό χωριό καὶ Ἐθραϊκή. Άλλα ὑπάρχουσι καὶ ὄνόματα μικροτέρων τμημάτων, τὰ ἑξῆς: Κοπριάς,

Φίραγγας, Φουντάνα, Καραβίλλα, Παραπόρτι, Ἀγία Θεοδοσιά, Μούδα, Χωράφι, Πηγαδάκια, Ἀγιοι Ἀπόστολοι, Ἀγιος Δημήτριος, Παλάτια, Σαρμπουταλάκιο (προρράνδος = Ἀγιος Βαρθολομαῖος) καὶ οἱ τι ἄλλοι. Μετὰ τίνας δ' ἡμέρας προσίθηκεν «Ἐκ Νίξου μοι ἴγραψαν, ὅτι ὑπέρχει τοπωνυμία τις πλησίον τοῦ μικροῦ χωρίου, ὃπερ καλεῖται Μίση, φέρουσα τὸ ὄνομα Καμένος μητάτος. Εἶναι δὲ τὸ μητάτος λατινογενῆς λέξις (metatus) καὶ σημαίνει ἀγροικίαν ἢ ἀγροτικὴν ἐπαυλικήν. Ἐν ταῖς σημειώσεσι μου δ' ἔγὼ εύρον τὴν τοπωνυμίαν Ἐξημένην».

— **Ἀρχατά καὶ νέα ὄντατα ζώων.** Ἐν τῷ κώδικι *Vaticanus graecus* 949, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, εὑρηται ἐν φ. 158<sup>ῃ</sup> ἵρυθροις γράμμασι γεγραμμένον τὸ ἑζῆς σημείωμα: Γαλὴ λέγεται ἡ κάτα: μῆνς ὁ ποντικός: θώς ὁ λυκοπάνθαρος: πίθηκος ὁ ἀρκουδούζιανός: νύμφη ἡ ποντικούφιτζα-ἀρκος ἡ ἀρκούδα: δορκάς ἡ ἔλαφος: κάλρος ὁ χοῖρος: ψιτ-τακός τὸ λεγόμενον παλαγάζον: γλαῦξ ἡ κοραζίνα: ιέραξ τὸ γεράκι· τέττιξ ὁ ζίζικας: ιζευτής ὁ κυνηγός:

— **Ἀρχειδόν** ~~αὐτ.~~ Ἐπειδὴ τὰ ἀρχικὰ διάκοσμα κεφαλαῖα Ω είναι λίαν σπάνια ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς κώδιξι, σημειώνω, ὅτι ἐν τοιούτον εὑρίσκεται ἐν φ. 29<sup>ῃ</sup> τοῦ ὑπ' ἀρ. 210 κώδικος τῆς Ἐθνικῆς βι-βλιοθήκης Ἀθηνῶν, γεγραμμένου ἐπὶ περγαμηνῆς ἀρχομένου τοῦ δεκάτου αἰῶνος καὶ περιλαμβάνοντος λόγους: Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

— **Μέλιεναι ἀγγη μέλανος.** Ἐν τινι τῶν πρὸς Τζουκανδή-λην ἐπιστολῶν, ὧν ἀπόσπασμα οἰεῖται ἐν τῷ Νίφ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 172, μνημονεύονται μέλανος ἔξ οὗ δέλου ἀγγη. Γνω-στὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς παλαιογραφίας τὰ μελανδόχα ἡ μελανδοχεῖα, ἀτινα καὶ μελανδόχον ἡ μελαμβρόχον καὶ βροχίς ὀνομάζοντο. Ίδι: Ἐγχειρίδιον Ἐλληνικῆς παλαιογραφίας ὑπὸ **Ἐδουάρδου Θόμψωνος** κατὰ μετάφρασιν **Σπυρ. Π. Λάμ-πρου** σ. 97. Κατὰ δὲ τὴν αὐτόθι προτετείσαν ὑπὸ ἐμοῦ σημ. 1 εἱ μελανοδοχεῖα βλέπομεν πολλάκις ἀπεικονίζομενα καὶ ἐν ταῖς εἰκό-σιν Εὐαγγελιστῶν ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς χειρογράφοις, ἐν οἷς παρι-στανται ἔχοντες πρὸ αὐτῶν μικρὰν βιβλιοθήκην καὶ τάναγκαῖα πρὸς γραφήν. Τοιαῦτα δὲ ἀγγη μέλανος ἀναμφισβητήτως οἱ οὗ δέλου παρι-στανονται ἔχοντες πρὸ αὐτῶν οἱ Εὐάγγελισται ἐν τοῖς ἑζῆς κώδιξι τῆς

'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, ἐν τῷ κώδικι 57 ἐν φ. 263 ὁ Ἱωάννης, ἐν τῷ κώδικι 76 ἐν μὲν φ. 17 ὁ Ματθαῖος, ἐν δὲ φ. 189 ὁ Λουκᾶς, ἐν τῷ κώδικι 163 ἐν φ. 8 ὁ Ἱωάννης, ἐν δὲ τῷ κώδικι 93 φ. 86 ὁ Λουκᾶς.

— **Μιχαὴλ Πατριαρχικός.** 'Ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἀρουνδελίσιων κώδικων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λονδίνῳ Βρεττανικοῦ μουσείου ([Forshall] Catalogue of manuscripts in the British Museum. New Series. Ἐν Λονδίνῳ. 1834 Τόμ. A' The Arundel manuscripts σ. 167) ἀναγράφεται τὸ Ἑγῆς σημείωμα ὡς περιλαμβανομένων ἐν τῷ κώδικι 549· Θεότοκε, βούθει τῷ σῷ δούλῳ Μιχαὴλ Πρικίῳ βασιλικῷ νοταρίῳ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ υἱοῦ ἐκλάμπρου Πρικίου ἀνθυπάτου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ τίνδε τὴν βίβλον γεγραφότι. 'Ἄλλὰ ταῦτ' ἀνέγνων ἐν τῷ κώδικι ὡδί: Θεοτόκε, βούθει τῷ σῷ δούλῳ Μιχαὴλ Πρικίῳ (= Πατρικίῳ), βασιλικῷ νοταρίῳ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἐκλάμπρου Πρικίου ἀνθυπάτου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ τίνδε τὴν βίβλον γεγραφότι. Περιλαμβάνεται δ' ἐν τῷ κώδικι κατὰ τὸν κατάλογον καὶ Notitia brevis de rebus gestis a Johanne Duea anno mundi 6755. 'Αν δ' ἡ σημείωσις αὗτη εἶναι τῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ ὁ λοιπὸς κώδικ, οὗτος εἶναι γεγραμμένος τῷ 1217 ἄρα δὲν εἶναι fortassis XII αἰώνος, καθ' ἀλλήλης ὁ συντάξας τὸν Κατάλογον, ἀλλὰ τοῦ δεκάτου τρίτου.

— **Τὸ τυπικὸν Ἰωάννου τοῦ Εκομνηνοῦ.** Εἰς τὰ περὶ τοῦ τυπικοῦ τούτου λεχθέντα ἀνωτέρω ἐν σ. 392 κ. ἐ. προστεθήτω, ὅτι ὁ μὲν ζαχύνθιος κώδικ ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ Φωσκολιανῇ βιβλιοθήκῃ καὶ φέρει ἀριθμὸν 3 [67] κατὰ τὸν κ. **Νέκου Βένη** ἐν Παναθηναϊοῖς Τόμ. ΙΔ', 1907, σ. 161. Περὶ δὲ τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Σκηναίῳ πρωτοτύπου, φέροντος νῦν τὸν ἄρ. 26, ἵδι καὶ τὰ κατόπιν τῆς ἑμῆς ἐπισκέψεως γραφέντα υπὸ τοῦ κ. **Νέκου Βένη** αὐτόθι Τόμ. Θ', 1904-1905 σ. 139, ἐνθα διεδόθη καὶ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ αὐτοκράτορος.

— **Παροράματα.** 'Ἐν σ. 202, στ. 5 τοῦ Ε' Τόμου ἀντὶ V F II διόρθου V F 4, ἐν δὲ σ. 266 στ. 6 τὸ τοῦ κώδικος δυςπραγέουτας διόρθου δυςπραγέοντος.